

I - FAMILIA, databáze, která vrací neznámým zemřelým totožnost

3.11.2024 - Petra Srnková, David Schön | Policie ČR

Do unikátní databáze Interpolu vkládá profily DNA 78 zemí světa, díky tomu už se podařilo ztotožnit i 5 osob s vazbou na ČR.

Již několik let je spuštěna databáze, která je umístěna na serverech v sídle Interpolu v Lyonu, kde sídlí také DNA jednotka této mezinárodní policejní organizace. Ta databázi spravuje a je přímo napojena na odborná i policejní kontaktní pracoviště téměř osmdesáti zemí světa. Intenzivní české zapojení je výsledkem zájmu několika policistů z Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci a expertů Kriminalistického ústavu, kterým se podařilo navázat přímou spolupráci s kolegy i vedoucím DNA jednotky Interpolu. Následně se ve větší míře zapojili také experti na pátrání po osobách z Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování.

Za dvouleté zapojení české strany bylo vyřešeno již pět případů spojených s Českou republikou a pro rodiny pěti zemřelých tak skončila léta nejistoty. Svou totožnost získalo zpět několik občanů Slovenska, Rumunska, Česka a jeden případ byl vyřešen také díky záznamu z Německa.

Jsme mezi pětici zemí, které mají v databázi nejvíce záznamů a zároveň i nalezená shoda v pěti případech nás řadí na přední místo v úspěšnosti využívání databáze. V té je aktuálně více než 21 000 profilů, u kterých bylo potvrzeno 16 shod a dalších téměř 80 čeká na potvrzení. Je možné, že mezi nimi bude i další česká shoda.

Projekt I-FAMILIA je výjimečný v tom, že identifikuje osoby na základě porovnání genetické příbuznosti, což je výrazně náročnější než standardní individuální porovnání (např. profilů DNA u jedné a téže osoby).

Do databáze se vkládají DNA profily lidských pozůstatků a porovnávají se s DNA profily příbuzných pohřešovaných osob. Od rodinných příslušníků pohřešovaných osob se získají profily DNA, které se poté v databázi porovnávají s profily získanými z lidských pozůstatků.

Genetici Kriminalistického ústavu analyzují biologické vzorky odebrané z těl neznámých mrtvol nebo kosterních pozůstatků, které jsou nalezeny na území České republiky. Experti v rámci genetického zkoumání provádí standardně dostupné analýzy DNA, které by mohly být v budoucnu využity ke ztotožnění jedince na základě genetického porovnání. Kromě klasické identifikační analýzy DNA, kdy se stanoví profil DNA, zpracovávají také doplňkové analýzy. Jedná se o analýzu Y chromozomu, který mají pouze muži a dědí se po paternální linii, nebo analýzu mitochondriální DNA, která se dědí po maternální linii – stejnou genetickou informaci předává matka všem svým dětem, a analýzu X chromozomu.

Forenzní genetika v České republice je na špičkové úrovni, experti standardně u neznámých mrtvol stanovují profil DNA s 23 znaky (lokusy) a gen určující pohlaví. Tak vysoký počet lokusů některé evropské státy běžně nestanovují. Lokusy jsou zjednodušeně řečeno jednotlivé úseky nekódující DNA, které lze použít i pro zkoumání biologické příbuznosti. Čím více lokusů je k porovnání použito, tím více se zvyšuje pravděpodobnost správné identifikace osoby prostřednictvím biologické příbuznosti.

Expertí Kriminalistického ústavu jsou zapojeni do projektu I-FAMILIA ve spolupráci s Ředitelstvím

mezinárodní policejní spolupráce. Jednou za čtvrt roku zasílají do databáze k porovnání a uložení profily DNA neztotožněných mrtvol nalezených na území České republiky. Současně analyzují srovnávací vzorky od příbuzných pohřešovaných osob, které zajistí kriminální služba, a tyto profily DNA rovněž odesílají do databáze v Lyonu. V případě zjištění možné příbuzenské shody profilu DNA neznámé mrtvoly s profilem DNA příbuzné osoby genetici Kriminalistického ústavu výsledky znovu porovnávají a stanovují pravděpodobnost biologické příbuznosti.

V případě shody jsou pak oba profily vymazány a žádná jiná manipulace není možná. Profily rodinných příslušníků tak slouží výlučně pro porovnání v I – FAMILIA.

Počet shod je do velké míry zásluhou vysoké profesionality expertů na forenzní genetiku Kriminalistického ústavu, kteří používají nejmodernější metody při práci s profily.

<https://www.policie.cz/clanek/i-familia-databaze-ktera-vraci-neznamym-zemrelym-totoznost.aspx>